

Bezskuteczność zapłaty niewymagalnego długu wobec masy upadłości

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2017 r. (III CSK 125/16)

Ratio legis przemawia za objęciem art. 127 ust. 3 p.u. nie tylko stanów faktycznych, w których zapłata długu niewymagalnego nastąpiła przez upadłego, ale również wtedy, gdy czynności tej dokonała osoba trzecia ze środków należnych przyszłej masie upadłości.

RAFAŁ ADAMUS

I. Zapłata długu niewymagalnego na przedpolu upadłości. Artykuł 127 ust. 3 zd. 1 p.u.¹ stanowi, że bezskuteczne są zabezpieczenie² i zapłata długu niewymagalnego dokonane przez upadłego w ciągu sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Słowem-kluczem jest tu pojęcie niewymagalności. Sąd Najwyższy w wyroku z 27.09.2013 r. wskazał, że „wymagalność to stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności, a więc chwila, w której wierzyciel może skutecznie żądać od dłużnika określonego zachowania będącego przedmiotem jego zobowiązania i przedmiotem roszczenia wierzyciela”³. Dalej Sąd Najwyższy wywiódł, że „chwila wymagalności roszczenia jest zależna od charakteru zobowiązania i przeważnie pokrywa się z terminem spełnienia świadczenia; gdy termin spełnienia świadczenia jest oznaczony w czynności prawnej, ustawie czy decyzji administracyjnej albo wynika z właściwości zobowiązania, wymagalność wierzytelności następuje w tym terminie i zależy od tego, czy termin zastrzeżono na korzyść dłużnika, wierzyciela lub obu stron. W przypadku tzw. zobowiązań bezterminowych, gdy termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, wierzytelność staje się wymagalna niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.)”⁴.

¹ Ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 2171, ze zm.), dalej: „p.u.”.

² W literaturze przyjmuje się, że art. 127 ust. 3 zd. 1 p.u. nie dotyczy tzw. kredytów ratunkowych. Por. T. Czech, *Glosa do wyroku SN z 9.10.2009 r. (IV CSK 169/09)*, Monitor Prawa Bankowego 2011, nr 2, s. 32 i n.

³ Wyrok SN z 27.09.2013 r. (I CSK 690/12), Monitor Prawa Bankowego 2015, nr 5.

⁴ Przy czym jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z 8.03.2002 r. (III CKN 548/00), OSNC 2003, nr 5, poz. 60: „ustawowe odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, którego termin był oznaczony, stają się zaległą należnością uboczną w rozumieniu art. 451 § 1 zdanie drugie k.c., bez potrzeby uprzedniego wezwania dłużnika do zapłaty tych odsetek”.